

de Rechtspraak

Jaarplan van de Rechtspraak 2014

datum 21 februari 2014

Voorwoord

De rechter belichaamt de rechtvaardigheid. Elk van de bijna twee miljoen vonnissen die de rechter uitspreekt, geeft vorm aan de rechtstaat. De rechter neemt beslissingen die diep ingrijpen in het leven van mensen. Dat legt een grote verantwoordelijkheid op de rechter. Rechtvaardig beslissen vraagt om verstand van zaken en deskundigheid, respect voor de belangen van alle partijen en durf om na wikken en wegen de knoop door te hakken, ongeacht de druk van buitenaf. Het legt ook een grote verantwoordelijkheid op de organisatie, waarin de rechter die taak verricht: de Rechtspraak. Met de uitvoering van dit jaarplan geeft de Rechtspraak die verantwoordelijkheid vorm.

In een samenleving die steeds ingewikkelder wordt en in een tijd waarin financiële middelen schaars zijn, is dat voor de Rechtspraak geen gemakkelijke opgave. Rechters stellen alles in het werk om een toegankelijke, begrijpelijke en snelle rechtspraak te realiseren. Dit heeft vorm gekregen in het Programma Kwaliteit en Innovatie. Hierdoor krijgen mensen vanaf 2014 geleidelijk steeds meer mogelijkheden hun recht te halen via internet: vanaf het begin van hun zaak tot en met de uitspraak. Dat betekent niet dat de rechter achter een computerscherm verdwijnt. De zitting, waar de rechter naar de partijen luistert, blijft een cruciaal onderdeel van de rechtsgang.

De vele verschillende en omslachtige procedures in het civiel en bestuursrecht staan vernieuwing in de weg - of het nu gaat om burenruzies, ontslagprocedures of geschillen met de gemeente. De Rechtspraak werkt samen met het ministerie van Veiligheid en Justitie, de advocatuur en andere partijen om deze procedures sneller en eenvoudiger te maken. Het streven is er op gericht dat de rechtbanken komend jaar voor alle typen zaken in ieder geval zoveel mogelijk aan de huidige normen zullen voldoen. Die normen zullen dan de komende jaren worden aangescherpt.

Dit vergt veel van de circa 2500 rechters en 7500 medewerkers die hen bijstaan. De werkdruk mag er in geen geval toe leiden dat de samenleving er niet meer op kan rekenen dat de rechter genoeg tijd heeft voor een zorgvuldig en rechtvaardig besluit. Rechters zullen professionele standaarden ontwikkelen die leidend zullen zijn voor hun handelen en duidelijke grenzen trekken.

Nederlanders hebben veel vertrouwen in de Rechtspraak volgens onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau. De rechter kan alleen op dat vertrouwen blijven rekenen als hij aansluit bij de behoeften van de samenleving. Daarom blijft de Rechtspraak werken aan deugdelijk en begrijpelijk gemotiveerde vonnissen, goede dienstverlening en een voortdurende dialoog over het verloop van rechtszaken en het belang van de rechtstaat.

De Rechtspraak moet dat vertrouwen steeds weer verdienen. Ruimte voor de rechter om tot een onafhankelijk en rechtvaardig oordeel te komen is daarvoor onontbeerlijk. Dat is de kern van de rechtsstaat.

Frits Bakker
Voorzitter Raad voor de rechtspraak

Inhoudsopgave

Voorwoord	2	
1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Agenda van de Rechtspraak 2011-2014	5
1.3	Strategische richting 2014	6
1.4	Organisatie	9
1.5	Leeswijzer	9
2	Speerpunten 2014	10
2.1	Inleiding	10
2.2	Herziening Gerechtelijke Kaart	10
2.3	Begrijpelijke, snelle en (digitaal) toegankelijke rechtspraak	11
2.4	Bijdragen aan de versterking van de rechtsstaat	12
3	De Rechtspraak versterkt de kernwaarden	14
3.1	Inleiding	14
3.2	Onafhankelijkheid en onpartijdigheid	14
3.3	Integriteit	14
3.4	Professionaliteit/deskundigheid	14
3.5	Communicatie en openbaarheid	15
4	De Rechtspraak sluit aan bij behoeften in de samenleving	17
4.1	Inleiding	17
4.2	Tijdigheid	17
4.3	Differentiatie van afdoeningswijze	19

4.4	Motivering van uitspraken	20
4.5	Rechtseenheid	21
4.6	Dienstverlening	21
5	De Rechtspraak professionaliseert organisatie en bedrijfsvoering	22
5.1	Inleiding	22
5.2	Bekostigingssysteem	22
5.3	Strategisch HRM	22
5.4	Huisvesting	22
5.5	Systematisch hanteren kwaliteitssysteem	23
6	Instroom en financiën	24
6.1	Inleiding	24
6.2	Instroomprognoses	24
6.3	Financiën Rechtspraak	26
7	Risico's	27

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Jaarplan van de Rechtspraak 2014 is het samenvattend resultaat van alle jaarplannen die voor het jaar 2014 door de gerechten op basis van de Agenda van de Rechtspraak 2011-2014 zijn opgesteld. De afzonderlijke jaarplannen en het Jaarplan van de Rechtspraak 2014 zijn een nadere concretisering van de wijze waarop de Rechtspraak haar doelstellingen uit de Agenda van de Rechtspraak 2011-2014 wil realiseren.

Wettelijk kader

De Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') stelt conform artikel 102, lid 1 van de Wet op de Rechterlijke Organisatie ('Wet RO') jaarlijks een jaarplan voor de Rechtspraak vast. Het jaarplan geeft een omschrijving van de voorgenomen activiteiten en bevat een begroting voor het komende jaar. Op grond van de Wet RO wordt het jaarplan door de minister van VenJ vervolgens onverwijld naar de Staten-Generaal gestuurd.

1.2 Agenda van de Rechtspraak 2011-2014

In 2010 is de Agenda van de Rechtspraak 2011-2014, *Gericht op de samenleving*, vastgesteld. Met de Agenda van de Rechtspraak formuleert de Rechtspraak één keer in de vier jaar haar strategische doelstellingen en daartoe te bereiken resultaten.

De huidige Agenda is gebaseerd op een toekomstverkenning waarbij velen van binnen en buiten de Rechtspraak waren betrokken en die is uitgemond in een herziene visie op de rechtspraak. Deze visie berust op twee pijlers. Enerzijds dient de Rechtspraak de kernwaarden onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en professionaliteit te versterken, anderzijds moet nauw worden aangesloten bij behoeften en problemen in de samenleving. De Agenda 2011-2014 bevat de in die periode te bereiken resultaten. Deze resultaten zijn gegroepeerd in vijf brede doelstellingen:

1. De Rechtspraak draagt bij aan versterking van de rechtsstaat.
2. De Rechtspraak versterkt de kernwaarden.
3. De Rechtspraak sluit aan bij behoeften in de samenleving.
4. De Rechtspraak implementeert de gerechtelijke kaart.
5. De Rechtspraak professionaliseert organisatie en bedrijfsvoering.

De doelstellingen zijn op de volgende manier met elkaar in verband gebracht:

Vanaf 2011 zijn de plannen en activiteiten van de Rechtspraak gebaseerd op deze Agenda. Conform de hierin beschreven fasering worden niet alle doelen en resultaten tegelijk opgepakt. De fasering houdt in dat de eerste jaren de focus lag op de vierde doelstelling: de implementatie van de gerechtelijke kaart. 2014 is het laatste jaar van de huidige Agenda. In het jaarverslag van 2014 zal over de realisatie van de Agenda worden gerapporteerd. De nieuwe Agenda zal een looptijd van 2015-2018 hebben. Die Agenda wordt in voorjaar van 2014 vastgesteld en de plannen vanaf 2015 worden daarop gebaseerd.

1.3 Strategische richting 2014

De Rechtspraak staat ten dienste van de samenleving. Haar missie is als volgt:

‘De Rechtspraak zorgt voor integere, tijdige en effectieve beslechting van geschillen en berechting van strafbare feiten door onafhankelijke rechters. De Rechtspraak draagt bij aan de instandhouding van de rechtsstaat en het vertrouwen van de burger in het recht.’

Ook het komende jaar zullen circa 2500 rechters en 7500 overige medewerkers aan bijna twee miljoen zaken werken. De externe oriëntatie van de Rechtspraak blijft daarbij onverminderd belangrijk.

Herziening gerechtelijke kaart

In 2013 is de wet Herziening Gerechtelijke Kaart (HGK) in werking getreden. Na een fase van voorbereiding is de nieuwe gerechtelijke kaart ingevoerd en is ook in alle gerechten de bestuursstructuur gewijzigd. In 2014 zullen de gerechten voortgaan met de verdere implementatie van de HGK door de opbouw van de nieuwe organisaties om de beoogde kwaliteitsdoelen te bereiken. Ook in 2014 zal de herziening de nodige inspanningen van de gerechten vragen. De organisatiestructuur dient zich te zetten en ook andere aspecten van de reorganisatie worden afgerond. In de gerechten die zijn gefuseerd zal

verder worden geïnvesteerd in het samenbrengen van verschillen in organisatiecultuur, werkwijzen en toepassing van het procesrecht.

Door de HGK wordt het mogelijk om ambities op het gebied van begrijpelijke, snelle en (digitaal) toegankelijke rechtspraak te verwezenlijken.

Begrijpelijke, snelle en (digitaal) toegankelijke rechtspraak

De grote ambitie in 2014 is het starten met het begrijpelijker, sneller en (digitaal) toegankelijker maken van rechtspraak. In 2013 startte daartoe het programma Kwaliteit en Innovatie (KEI) en in dat jaar is er met name energie gestoken in het opzetten van het programma. In conceptwetgeving zijn er nieuwe procedures ontworpen en deze zijn in consultatie gegaan. Daarnaast is in dat jaar eKanton voor rechtsbijstandsverzekeraars ingevoerd. eKanton maakt het mogelijk een geschil digitaal aan de kantonrechter voor te leggen. Ook het in 2013 opgestelde digitale gezagsregister is een grote stap. Er wordt veel gebruik gemaakt van deze voorziening waarbij ouders gezamenlijk gezag over hun kind kunnen aanvragen. De resultaten die KEI in 2014 zal opleveren staan in het volgende hoofdstuk beschreven.

Cohesie in de Rechtspraak

De Rechtspraak bestaat uit 18 zelfstandige organisaties die samen werken aan snelle, toegankelijke en deskundige rechtspraak voor een veelzijdige en veranderende samenleving. De samenhang tussen activiteiten van rechtbanken, gerechtshoven, bijzondere colleges, Studiecentrum Rechtspleging (SSR), Landelijk Dienstencentrum Rechtspraak (LDCR), spir-it en Raad voor de rechtspraak is sterk. Om die reden is het van belang dat de verbinding tussen de organisaties en de groepen medewerkers die daar werkzaam zijn, krachtig en transparant is.

Een belangrijk signaal dat cohesie in de Rechtspraak aandacht behoeft werd gegeven met een manifest dat in december 2012 openbaar werd gemaakt. Naast dat het manifest inhoudelijk ingaat op cohesie – beschreven staat o.a. dat de opstellers en ondertekenaars zich niet vertegenwoordigd voelen door de Raad – is ook het gebruik van het manifest als instrument een signaal dat de verbinding tussen organisaties en de groepen medewerkers daarbinnen verbetering behoeft. Cohesie in de Rechtspraak versterkt de positie van de gerechten, landelijke diensten, de Raad en de groepen medewerkers die daar werkzaam zijn, alsmede de positie van de Rechtspraak als geheel, binnen de rechtsstaat.

In het manifest schrijven raadsheren dat zij zich niet vertegenwoordigd voelen door de Raad, zij de tijdelijke benoemingsprocedure voor nieuwe gerechtsbestuurders als uitermate gebrekkig hebben ervaren, en geven zij uitdrukking aan hun zorg dat de Rechtspraak steeds meer gaat lijken op een groot bedrijf, waarin productiecijfers leidend zijn. Naar aanleiding van het manifest hebben in 2013 twee gespreksronden van de Raad met de rechters, bestuurders en andere medewerkers van de gerechten plaatsgevonden over de in het manifest naar voren gebrachte onderwerpen. Ook werd het onderwerp werkdruk veel besproken. Over de uitkomsten van de gesprekken zijn brieven gestuurd aan alle medewerkers met daarin maatregelen die genomen worden. In 2014 zal weer een gespreksronde van de Raad met de gerechten plaatsvinden.

De maatregelen gaan onder andere in op de productiedruk in relatie tot financiën van de gerechten. De Raad heeft gesteld dat, als blijkt dat gerechten, na alle mogelijke maatregelen te hebben genomen, alleen in staat zijn de kwaliteit te handhaven door in de rode cijfers te gaan, dat dat dan door de Raad

wordt geaccepteerd. In de jaarplannen van de gerechten is hiermee rekening gehouden. De Raad zal hiervoor de verantwoordelijkheid nemen vanuit het oogpunt dat de samenleving te allen tijde verzekerd moet zijn van kwalitatief goede rechtspraak. Met de minister is overeengekomen dat de prijzen voor 2014 en 2015 per saldo gelijk blijven. Gegeven die afspraak heeft de Raad zoveel mogelijk ruimte in het totale budget voor het rechtspreken vrijgemaakt. Zo is bijvoorbeeld de tijdelijke bijdrage voor het herstel van de balans tussen werkdruk en kwaliteit die deel uitmaakt van de prijsafpraak met de minister volledig in de gerechtsbudgetten opgenomen. Van de gerechtsbesturen verwacht de Raad dat zij het maximale doen om hun middelen in te zetten voor het primaire proces van de Rechtspraak en deze goed te verdelen over de rechtsgebieden.

Om de productiedruk te verminderen wordt de ontwikkeling van professionele standaarden bevorderd. Met behulp van professionele standaarden kunnen rechters en raadsheren duidelijke grenzen trekken tussen wanneer zittingen nog wel en wanneer zittingen niet meer met behoud van voldoende kwaliteit kunnen worden afgerond. De standaarden zullen ook input vormen voor een adequate bekostiging. Het opstellen van de professionele standaarden is primair een verantwoordelijkheid van de rechters en raadsheren. De Raad en de gerechtsbesturen zullen de discussie over en de totstandkoming van de professionele standaarden waar nodig faciliteren. De landelijke overleggen van vakinhoud (LOV's) hebben de taak op zich genomen om in samenwerking met rechters de professionele standaarden te ontwikkelen. Begin dit jaar worden de resultaten van een onderzoek naar professionele standaarden in andere maatschappelijke sectoren en de wijze van totstandkoming daarvan opgeleverd. Deze zullen bijdragen aan de ontwikkeling van de standaarden binnen de rechtspraak. Binnen het strafrecht domein zal het landelijke overleg van vakinhoud daar dit jaar resultaten over voortbrengen.

Aandacht heeft ook de versterking van de tegenspraak voor de Raad. Dit onderwerp is naar aanleiding van het manifest naar voren gekomen. Het gaat daarbij o.a. over het versterken van het contact met de medezeggenschapsorganen en de medewerkers in de gerechten en diensten.

Het manifest heeft ook geleid tot het uitvoeren van een onderzoek door de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB). Onderzocht wordt hoe de verbinding tussen bestuur en professionals versterkt kan worden en hoe de toekomstige besturing van de Rechtspraak gestalte kan worden gegeven. In de eerste helft van 2014 wordt het onderzoek opgeleverd en er zal uitvoering worden gegeven aan de door de Raad en gerechtsbesturen onderschreven aanbevelingen.

Versterken van interne en externe communicatie

De Rechtspraak versterkt ook in 2014 de rechtstreekse communicatie tussen Raad en Rechtspraakmedewerkers. De behoefte aan interne communicatie onder medewerkers van Rechtspraak wordt bepaald en de interne communicatiemix aangescherpt. In samenspraak met de gerechten en het LDCR zet het Bureau van de Raad zich in om (landelijk) Intro gebruikersvriendelijker te maken en gebruikers te helpen de bestaande mogelijkheden beter te benutten.

Gerechtsbesturen en Raad streven ernaar de samenwerking tussen Raad en gerechten aanmerkelijk te verstevigen. Dit gebeurt door de communicatie van de Raad met de gerechten te intensiveren en door medewerkers uit de gerechten bij het Bureau van de Raad te detacheren. Medewerkers van het Bureau zullen aan landelijke werkgroepen deelnemen, bijvoorbeeld voor de uitvoering van de communicatiestrategie, de organisatie van ten minste één Rechtspraak-brede communicatiedag, en door regelmatige werkbezoeken en detacheringen.

Het bereik en de kwaliteit van de eigen media van de Rechtspraak worden vergroot en toegespitst op de

belangrijkste doelgroepen, waaronder de rechtzoekenden. Daarbij worden ook sociale media ingezet, zoals Facebook en Twitter.

1.4 Organisatie

Dit Jaarplan van de Rechtspraak is gebaseerd op de jaarplannen van de afzonderlijke gerechten, de jaarplannen van de landelijke overleggen vakinhoud en de jaarplannen van de landelijke diensten inclusief het bureau van de Raad voor de rechtspraak. Al deze jaarplannen dragen bij aan het realiseren van de in de Agenda van de Rechtspraak vastgelegde doelstellingen.

De voorbereiding en implementatie van KEI wordt in de komende jaren op een programmatische wijze voorbereid. In de afgelopen jaren zijn twee van de zogenoemde themaprogramma's – *Digitale toegankelijkheid* en *Procesinnovatie* – opgegaan in het programma KEI. Het programma *Rechtspraak en Samenleving* zal separaat blijven bestaan en richt zich op een betere aansluiting van de Rechtspraak op de samenleving.

1.5 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken (3 t/m 6) wordt aan de hand van de doelstellingen uit de Agenda van de Rechtspraak 2011-2014 aangegeven welke inspanningen in 2014 worden geleverd. Hoofdstuk 3 richt zich op de speerpunten Herziening van de gerechtelijke kaart, begrijpelijke, snelle en (digitaal) toegankelijke rechtspraak en bijdragen aan de versterking van de rechtsstaat. De andere doelen uit de Agenda worden vanaf hoofdstuk 4 behandeld. In hoofdstuk 7 wordt de cijfermatige kant van dit jaarplan (de instroom, productie, doorlooptijden en financiën) behandeld. De belangrijkste risico's die worden onderscheiden, zijn in hoofdstuk 8 opgenomen.

2 Speerpunten 2014

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de speerpunten 2014 toegelicht. Het gaat om de herziening van de gerechtelijke kaart, het realiseren van begrijpelijke, snelle en (digitaal) toegankelijke rechtspraak middels het programma Kwaliteit en Innovatie en het bijdragen aan de versterking van de rechtsstaat.

2.2 Herziening Gerechtelijke Kaart

Om ervoor te zorgen dat de Rechtspraak in de toekomst de kwaliteit op peil kan houden en slagvaardig kan blijven, was het nodig dat de indeling van werkgebieden voor de gerechten werd aangepast. Deze nieuwe gebiedsindeling van de Rechtspraak is geregeld in de wet Herziening Gerechtelijke Kaart (HGK). De 19 rechtbanken zijn in 2013 samengevoegd tot 11 nieuwe rechtbanken. Het aantal gerechtshoven is van 5 naar 4 gegaan: de gerechtshoven Arnhem en Leeuwarden zijn gefuseerd. De gerechten hebben in dat jaar veel inspanningen gepleegd om de daaraan gekoppelde reorganisatie door te voeren. Extra inspanningen zijn gepleegd voor de splitsing van rechtbank Oost-Nederland in de rechtbanken Gelderland en Overijssel per 1 april 2013.

De gerechten zullen, in lijn met de planning in de Agenda van de Rechtspraak, in 2014 bezig zijn met de veranderingen in de organisatie. Het gaat daarbij om het versterken van de samenwerking tussen de verschillende locaties van een gerecht, het uniformeren van werkprocessen en het concentreren van rechtsgebieden.

Er wordt intensief ingezet op het behalen van de met de HGK beoogde kwaliteitsdoelstellingen. De doelstellingen met betrekking tot kwaliteit, opleiden en ontwikkelen, en cultuur en leiderschap, krijgen in het bijzonder aandacht. De kwaliteitsportefeuille is in de gerechtsbesturen verankerd en gericht op de gerechtsbrede kwaliteitszorg. Bij kwaliteit gaat het onder andere om het bevorderen van rechtseenheid in een gerecht waar de sectoren zijn verdwenen en andere samenwerkingsverbanden zijn ontstaan. Ook betreft kwaliteit de maatregelen die genomen worden om in een gerecht van een grotere omvang de taak van de rechtsvergadering vormt te geven om het gerechtsbestuur over kwaliteitsbevordering te adviseren. Bij opleiden en ontwikkelen gaat het onder andere om de wijze waarop gerechtsbesturen de grotere schaal van de gerechten optimaal benutten voor loopbaan-, opleidings-, ontwikkelingsmogelijkheden en gerechtsbrede inhoudelijke kennisdeling. Met betrekking tot cultuur en leiderschap speelt onder meer de wijze waarop de gerechtsbesturen invulling geven aan hun zichtbaarheid in de organisatie. Ook geven de gerechtsbesturen vorm aan de inrichting van de externe adviesfunctie en geven zij de rechters ruimte en stimulans om zich te organiseren en hun professionele standaarden te definiëren en uit te dragen.

In 2013 zijn 15 kantonlocaties gesloten. De overige 9 kantonlocaties sluiten in 2014. Het sluitingsproces vergt veel aandacht van de betreffende bestuurders en managers, gezien de ingrijpende gevolgen die sluiting van locaties kan hebben voor bijvoorbeeld huisvesting, herverdeling van werkzaamheden en aanpassing van werkprocessen. Daarnaast wordt de evaluatie van de herziening in de komende jaren voorbereid. De evaluatie van de splitsing van Oost-Nederland vindt na drie jaar plaats. De andere arrondissementen worden na vijf jaar geëvalueerd.

2.3 Begrijpelijke, snelle en (digitaal) toegankelijke rechtspraak

Nederlanders hebben een groot vertrouwen in rechtspraak, zo blijkt uit periodiek onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Ook internationaal gezien doet de Nederlandse rechtspraak het goed. Zie de recente Eurobarometer: de Nederlandse rechtspraak scoort zeer hoog op onafhankelijkheid en rechtvaardigheid. Diezelfde barometer maakt ook aandachtspunten zichtbaar: de Rechtspraak kan zich verbeteren op het gebied van snelheid en eenvoud en begrijpelijkheid van procedures en uitspraken.

Samen met onder meer het ministerie van Veiligheid en Justitie, de advocatuur en wat het strafrecht betreft het Openbaar Ministerie (OM) werkt de Rechtspraak aan een moderne rechtsgang. Daarbij spelen innovaties op technologisch gebied een rol, maar minstens zo belangrijk zijn de innovaties met betrekking tot vereenvoudiging van de procedures binnen vooral het burgerlijk (civiel) recht.

Toekomstschets

In een digitale samenleving waarin iedereen steeds meer via zijn computer, tablet of smartphone doet, denk aan internetbankieren en belastingaangifte, kan de Rechtspraak niet achterblijven en moet procederen digitaal kunnen. Alle soorten procedures verlopen over enkele jaren digitaal en papieren dossiers hebben plaatsgemaakt voor digitale dossiers. Het gemak zit erin dat in een digitaal dossier stukken makkelijker en sneller kunnen worden toegevoegd, geraadpleegd en uitgewisseld. Rechters en raadsheren verdwijnen echter niet achter een computerscherm. De zitting, waar de rechter naar partijen luistert, blijft een belangrijk onderdeel van de procedure.

Nieuwe, eenvoudige procedure

In het civiel en bestuursrecht, denk aan burenruzies, ontslagprocedures, geschillen met de gemeente, bestaan nu veel verschillende en omslachtige procedures. Die procedures worden vervangen door nieuwe, eenvoudige en in veel opzichten snellere procedures. Hiervoor wordt de wet op een aantal punten aangepast.

Digitaal toegang

Alleen burgers die procederen zonder advocaat of een andere rechtsbijstandverlener, kunnen dat in de toekomst nog vanaf het papier doen. Voor de overige partijen, zoals bestuursorganen en bedrijven, wordt digitaal procederen verplicht. Partijen, ook burgers, krijgen digitaal toegang tot het zaaksdossier: zij kunnen beveiligd inloggen, stukken indienen die in het digitale dossier terechtkomen en zien in welke stadium de procedure zich bevindt. De rechters of raadsheren die de zaak behandelen, zijn 'eigenaar' van het dossier en houden de controle.

Om digitaal te kunnen procederen, wordt vanaf 2014 op de website www.rechtspraak.nl per type rechtszaak een digitaal menu ontwikkeld waar de rechtzoekende op begrijpelijke wijze doorheen wordt geleid. Voor mensen die daarbij hulp nodig hebben, komt er een informatiepunt waar medewerkers met kennis van zaken hen kunnen ondersteunen. In rechtszaken gaat het om zeer vertrouwelijke informatie die niet in verkeerde handen mag vallen. De Rechtspraak is zich hier zeer van bewust. Pas als het digitale systeem voldoet aan alle veiligheidseisen, zal het worden ingevoerd. Voordat het zover is, wordt het systeem uitvoerig getest en geleidelijk ingevoerd.

Programma Kwaliteit en Innovatie

Om het bovenstaande in 2014 en daarop volgende jaren te realiseren is het programma Kwaliteit en Innovatie (KEI) ingericht. Dit faciliteert de gerechten om de beoogde doelen te behalen door de inzet van twee programmaonderdelen: Innovatie en Informatietechnologie (I&I) en Organisatie en Ontwikkeling (O&O). In de deelprogramma's wordt de nieuwe, informele, digitale en oplossingsgerichte manier van werken ontwikkeld en tegelijkertijd worden de werkprocessen, benodigde kennis en organisatie daarop afgestemd. In het eerste deel van het jaar ligt het accent op de ontwikkeling van de processen en IT en daarna op de benodigde organisatieveranderingen. In de verschillende fasen wordt de gebruikersinbreng meegenomen in het programma. Het gaat hierbij om interne en externe gebruikers (burgers en ketenpartners), die middels een gebruikerspoel op verschillende momenten tijdens het proces worden ingezet. Zo is er overleg met de NOvA en de KBVG ten behoeve van het mee ontwikkelen van het programma. Daarnaast wordt er in samenwerking met de NOvA een programma ontwikkeld voor de voorlichting aan de advocatuur op arrondissementsniveau. Er is zeer regelmatig overleg met de Hoge Raad en de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State over de manier waarop zij op de digitalisering aansluiten.

In 2014 gaat het wetgevingstraject verder. De Raad brengt begin 2014, gehoord de gerechten, een advies uit over de nieuwe procedures in het wetsontwerp. Parallel aan het wetgevingstraject worden in het programma KEI de nieuwe processen beschreven en daaraan gekoppeld de digitale systemen ontwikkeld. Er zal een digitale procedure voor insolventies ontsloten worden. Dit houdt in dat al het werk tussen curatoren en de Rechtspraak digitaal zal verlopen. Asiel- en vreemdelingenzaken zullen, eerst bij een aantal gerechten, geheel via de elektronische weg gaan verlopen. Ten aanzien van de procesgang naar de kantonrechter wordt binnen KEI een digitale procedure ingericht die partijen in de gelegenheid stelt (gezamenlijk) hun geschil in een beveiligde elektronische omgeving aan de kantonrechter voor te leggen. Ekanton is in 2013 voor rechtsbijstandsverzekeraars opengesteld en zal in 2014 ook voor burgers beschikbaar zijn. De eerste zaak is digitaal verwerkt en staat eind februari op zitting gepland.

In samenwerking met het OM en de NOvA (Nederlandse Orde van Advocaten) wordt het in 2014 mogelijk om de dossiers van standaard strafzaken via het digitale loket aan de advocatuur aan te bieden.

2.4 Bijdragen aan de versterking van de rechtsstaat

De Rechtspraak wil een bijdrage leveren aan het versterken van de rechtsstaat. Zowel de gerechten als de Raad ontplooiën activiteiten om dit te realiseren.

Raad en gerechten doen dit door het actief uitdragen van de betekenis van onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak voor de democratische rechtsstaat door middel van communicatie-uitingen, bijdragen aan het onderwijs en het organiseren van ontmoetingen met burgers.

De volgende doelstellingen worden beoogd:

- het, waar mogelijk, betrekken van de professionals van de Rechtspraak bij besluitvorming;
- om de wet- en regelgeving met betrekking tot de Rechtspraak en de Raad in het bijzonder in overeenstemming te brengen met in EU-verband gestelde eisen aan de onafhankelijkheid van rechtspraak;

- het actief uitdragen van de betekenis van onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak voor de democratische rechtsstaat;
- het opkomen voor de rechtsbescherming van de burger;
- het actief uitdragen van de inspraakprocedures binnen de Rechtspraak;
- het beschermen van het rechterlijk domein;
- het meer inhoud geven aan de toezichthoudende taak van de Raad.

Om deze doelstellingen te realiseren worden de volgende activiteiten uitgevoerd. De betekenis van onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak, het belang van rechtsbescherming van de burger en de onafhankelijke positie van de Raad worden uitgedragen in wetgevingsadviezen, ketenoverleggen, publicaties, presentaties en andere communicatie-uitingen.

De Raad neemt het initiatief in het maatschappelijk debat en spreekt de politiek en samenleving publiekelijk aan wanneer de rechtsstaat in het geding is. Dit gebeurt door de strategische en proactieve inzet van public affairs en communicatie. Ook zal de Raad het rechterlijk domein beschermen als er vanuit het politieke domein wordt gereageerd op rechterlijke uitspraken.

Gerechten dragen bij aan het uitdragen van de betekenis van onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak voor de democratische rechtsstaat actief uit door middel van communicatie-uitingen, bijdragen aan het onderwijs en het organiseren van ontmoetingen met burgers. Sommige gerechten zoeken daarbij ook de samenwerking op met andere organisaties, zoals universiteiten, Pro Demos (Huis voor Democratie en Rechtsstaat). Activiteiten van de gerechten ter versterking van de rechtsstaat zijn o.a.: het organiseren en houden van ontmoetingen met professionele partners, studenten, scholieren en burgers, het organiseren van groepsontvangsten en stages, het vervullen van leerstoelen en andere bijdragen aan het onderwijs, deelname aan “Meet the Judge”, “Huis voor Democratie en Rechtsstaat” en “Dag van de Rechtspraak”, het inrichten van Summercourt, lezersjury’s, et cetera.

3 De Rechtspraak versterkt de kernwaarden

3.1 Inleiding

De kernwaarden van de Rechtspraak zijn onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en professionaliteit. De versterking van deze kernwaarden is een permanente opdracht van de Rechtspraak en wordt in dit hoofdstuk beschreven.

3.2 Onafhankelijkheid en onpartijdigheid

Vanzelfsprekend zijn alle medewerkers van de Rechtspraak zich bewust van de kernwaarden onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Burgers, de media en de politiek hebben in toenemende mate aandacht voor deze waarden en vragen ook steeds meer om zichtbaarheid daarvan. Integriteit is van grote invloed op het vertrouwen in de Rechtspraak. De Rechtspraak onderschrijft daarom het grote belang van een goede borging van deze waarden in de organisatie.

3.3 Integriteit

Integriteit is naast onafhankelijkheid, onpartijdigheid en professionaliteit een kernwaarde van de Rechtspraak. In 2014 zullen gerechten en de landelijke diensten integriteitsmaatregelen implementeren, die middels een handreiking van een landelijke werkgroep aan de gerechten en diensten worden aangeboden.

Een intranetsite over integriteit zal worden geactualiseerd. Middels de site worden 'best practices' van gerechten verzameld en worden medewerkers uitgedaagd op een interactieve manier met elkaar in discussie te gaan over integriteitskwesaties. Net als in 2013 zal de Raad gezamenlijk met de NVvR een landelijke debatbijeenkomst over integriteit organiseren.

In het kader van de borging van integriteit hebben de gerechten allerlei activiteiten op het programma staan, variërend van het actualiseren van nevenbetrekkingen tot aan het verrichten van risicoscans en het houden van trainingen en bijeenkomsten over morele dilemma's.

3.4 Professionaliteit/deskundigheid

Het toepassen van de kwaliteitsnormen - op het gebied van permanente educatie (PE), goede bewijsmotivering (Promis), doorlooptijden, reflectie en het meervoudig afdoen van zaken - is een belangrijk onderdeel van het kwaliteitsbeleid van de gerechten. In 2014 zetten de gerechten vooral in op het verkorten van de doorlooptijden. Daarnaast streven veel gerechten naar een meer structurele opzet van intervisie- en reflectietrajecten voor rechters en juridische medewerkers. In de tabel in bijlage 1 zijn de kwaliteitsnormen opgenomen, met uitzondering van de normen voor doorlooptijden. De normen voor doorlooptijden worden in de paragraaf 5.2 behandeld.

Naast de kwaliteitsnormen ligt in 2014 de focus op:

- Het ontwikkelen van een visie op kennismanagement en een verdere ontwikkeling van de kennisinfrastructuur en -cultuur.
- Het uitvoeren van het medewerkerswaarderingsonderzoek, de visitatie en het klantwaarderingsonderzoek (zie paragraaf 7.5)

- Het verder uitbreiden van kwaliteitstoetsing van rechterlijke uitspraken. In 2013 zijn voor het eerst op grote schaal civiele vonnissen getoetst op hun ambachtelijke kwaliteit¹. In 2014 volgt de besluitvorming over een permanente vorm van deze kwaliteitstoetsing. Daarnaast wordt voorzien in een uitbreiding van de toetsing naar bestuursrechtelijke uitspraken. Een toetsingscommissie zal hiervoor in 2014 een toetsingssystematiek ontwikkelen.
- Het ontwikkelen van professionele standaarden. Het doel is om vast te stellen op welke wijze het rechtersvak in het gros van de gevallen uitgeoefend dient te worden en in aansluiting hierop aan welke voorwaarden moet worden voldaan om de beroepsgroep in staat te stellen zijn werk goed te kunnen verrichten.
- Het volgen van de invoering van de nieuwe initiële opleiding. Op 1 januari 2014 opent het nieuwe opleidingshuis de deuren. De nieuwe opleiding beoogt de kwaliteit van de opleiding te verbeteren o.a. door voor rechters in opleiding (rio's) een opleiding op maat te beïden. In 2014 zal de opleiding worden gemonitord en worden vertaald in wetgeving.

3.5 Communicatie en openbaarheid

Uit onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau blijkt dat Nederlanders meer vertrouwen hebben in de Rechtspraak dan andere maatschappelijke instituties, zoals de regering en het parlement. Dit vertrouwen is echter geen gegeven. Mensen zijn onbekend met de rol en de dilemma's van de rechter. Het beeld van de Rechtspraak stoelt op de dagelijkse berichtgeving door de media over een beperkt aantal strafrechtzaken. Die berichtgeving is in verreweg de meeste gevallen negatief, en deze tendens is de afgelopen jaren toegenomen. In de informatievoorziening en het publieke debat over de Rechtspraak zijn rechters zelf vaak onzichtbaar en komen als weinig weerbaar over. Dit kan het vertrouwen in de Rechtspraak op den duur doen afbrokkelen.

De belangrijkste opgave voor de communicatie door de Rechtspraak is de omgang met dilemma-achtige verwachtingspatronen van mensen, zonder mee te gaan in de waan van de dag. De communicatie is er dan ook op gericht beelden en verwachtingen over de Rechtspraak in overeenstemming te brengen met de wijze waarop het recht in de dagelijkse praktijk wordt toegepast. In een organisatie van professionals, zoals die van de Rechtspraak, is persoonlijke betrokkenheid van medewerkers hierbij een voorwaarde. Elke medewerker wordt immers gezien als een ambassadeur van de Rechtspraak en is mede verantwoordelijk voor de beeldvorming.

De Rechtspraak communiceert bij zaken van maatschappelijke betekenis actief over het verloop van de zaak en de uitspraak, met inachtneming van de belangen van de partijen. Er is bij de gerechtsbesturen veel aandacht voor de publicatie van uitspraken, het aangeven van actualiteiten en het signaleren van belangrijke toekomstige zaken. Rechters ontvangen een training over het omgaan met media tijdens de zitting. Het bereik van de digitale en andere mediakanalen van de Rechtspraak wordt verder vergroot. Via sociale media, zoals Facebook, gaat de Rechtspraak interactie aan met rechtzoekenden, professionals en belangstellenden.

Door de herziening van de persrichtlijn kunnen de media in principe uitgebreider verslag doen van rechtszaken. In 2014 worden de effecten hiervan op de openbaarheid van rechtspraak onderzocht en wordt de richtlijn geëvalueerd. De zittingslijsten worden via rechtspraak.nl digitaal ter beschikking

¹ De ambachtelijke kwaliteit van een vonnis betreft de mate waarin een vonnis vaktechnisch goed in elkaar steekt. Het is met name leesbaar, helder en niet te lang. Het vonnis is consistent en het voldoet procedureel en materieelrechtelijk aan de ambachtelijke eisen.

gesteld. De Rechtspraak biedt een training aan voor journalisten (in opleiding) om hun kennis van rechtspraak te actualiseren.

De Rechtspraak staat open voor rechtzoekenden en stelt in de communicatie hun wensen centraal. Nu het mogelijk wordt via internet te procederen, geldt dat in het bijzonder voor de communicatie via het web. De website rechtspraak.nl wordt volledig herzien. Toegankelijkheid, helderheid en begrijpelijkheid van informatie moet daarbij voorop staan. De behoeften van de belangrijkste doelgroepen dienen daarbij als leidraad. De Rechtspraak bekijkt de inzet van webcare als middel voor een snelle en goede beantwoording van publieksvragen. Rechtzoekenden verwachten informatie op maat, transparante correspondentie en een servicegerichte behandeling.

De Rechtspraak, in het bijzonder de Raad voor de rechtspraak, neemt het initiatief in het maatschappelijke debat als de rechtstaat in het geding is, en spreekt de politiek en de samenleving daar publiekelijk op aan. De Rechtspraak signaleert daarbij maatschappelijke ontwikkelingen die uit de dagelijkse praktijk van rechtspraak blijken. Adviezen over voorgenomen wetgevingen worden actief onder de aandacht gebracht van politiek, belangengroepen en media. De Dag van de Rechtspraak wordt een jaarlijkse traditie waarop rechters en beleidsmakers in het openbaar de discussie aangaan over de rechtstaat en de Rechtspraak. De gerechten organiseren voor een breed publiek activiteiten zoals open dagen waarin rechters een actief aandeel hebben.

De Rechtspraak communiceert zowel intern als extern tijdig en transparant wanneer er sprake kan zijn van mogelijke integriteitsschendingen. Hiervoor ontwikkelt de Rechtspraak een leidraad voor communicatie. Immers niet alleen de toepassing van rechtspraak, ook het aanzien van rechters bepaalt het beeld van de Rechtspraak.

4 De Rechtspraak sluit aan bij behoeften in de samenleving

4.1 Inleiding

Rechtspraak moet nauw aansluiten bij behoeften en problemen in de samenleving. Het realiseren van een oplossing voor de lange duur van procedures en de verbetering van de digitale dienstverlening krijgt gestalte in het Programma KEI (zie hoofdstuk 2). Er is een groot maatschappelijk belang verbonden aan de voorspelbaarheid van rechterlijke beslissingen. Een duidelijke motivering van beslissingen is hiervoor noodzakelijk. Deze beslissingen zullen meer dan thans een bijdrage leveren aan de oplossing van de onderliggende conflicten van partijen. Er wordt ingezet op differentiatie van afdoeningswijze, effectiviteit van het recht en de bevordering van rechtseenheid.

4.2 Tijdigheid

De Rechtspraak wil de duur van procedures verkorten. De tijd die gebruikt wordt om een zaak af te handelen wordt aangeduid met doorlooptijd. De Rechtspraak hanteert per zaakstype normen voor de doorlooptijden.

De doorlooptijdnorm bestaat uit een termijn waarbinnen een zaak afgehandeld dient te zijn en een percentage van de zaken dat binnen die termijn afgehandeld dient te zijn. Het uitgangspunt is dat het overgrote deel van de zaken binnen een bepaalde tijd is afgehandeld. In de normering wordt daardoor rekening gehouden met procedures die extra lang duren; bij een norm van 85 procent is er ruimte voor 15 procent extra lang durende zaken. De formulering van de norm op deze wijze, heeft als voordeel dat ruimte aanwezig blijft om in incidentele zaken bewust meer tijd te nemen voor de afdoening.

In de afgelopen jaren hebben de gerechten zich ingespannen om de doorlooptijden te verkorten. Met het programma KEI wordt gewerkt aan een verdergaande verkorting daarvan. Uiteindelijk is het doel om de gemiddelde doorlooptijden vanaf 2018 met ten minste 40% te verkorten. Verkorting van doorlooptijden wordt in de periode vanaf 2014 vooral bereikt door de werkprocessen zodanig te innoveren dat de tijd waarin de zaak stilstaat en er niet door een rechter of andere medewerker aan wordt gewerkt of er gewacht wordt op inbreng van partijen minimaal is. Tevens zullen de mogelijkheden worden benut om de rechter meer regie op (de duur van) het proces te geven.

Normen voor doorlooptijden

In de onderstaande tabellen is de normering in 2014 voor de lengte van procedures bij rechtbanken en gerechtshoven opgenomen.

Handelszaken civiel recht rechtbanken	Norm 2014
Handelszaken met verweer – norm 1	90% ≤ 2 jaar
Handelszaken met verweer – norm 2	70% ≤ 1 jaar
Handelszaken zonder verweer (verstek)	90% ≤ 6 weken
Beëindigde faillissementen	90% ≤ 3 jaar
Handelsrekestten (vooral insolventie)	90% ≤ 3 maanden
Kort gedingen / vovo's (inclusief familierecht)	95% ≤ 3 maanden

Familiezaken civiel recht rechtbanken	Norm 2014
Scheidingszaken totaal (excl. vovo's)	95% ≤ 1 jaar
– waarvan op gemeenschappelijk verzoek	95% ≤ 2 maanden
Alimentatiezaken, bijstandsverhaal	90% ≤ 1 jaar
Omgang- en gezagzaken	85% ≤ 1 jaar
Jeugdbeschermingszaken kinderrechter	90% ≤ 3 maanden
– waarvan eerste verzoeken tot OTS	80% ≤ 3 weken

Bestuursrechtelijke zaken rechtbanken	Norm 2014
Reguliere bestuurszaken, bodemzaken – norm 1	90% ≤ 1 jaar
Reguliere bestuurszaken, bodemzaken – norm 2	70% ≤ 9 maanden
Voorlopige voorzieningen bestuur regulier	90% ≤ 3 maanden
Vreemdelingenzaken, bodemzaken	90% ≤ 9 maanden
Belastingzaken lokaal, bodemzaken	90% ≤ 9 maanden
Rijksbelastingzaken, bodemzaken – norm 1	90% ≤ 18 maanden
Rijksbelastingzaken, bodemzaken – norm 2	70% ≤ 1 jaar

Kantonzaken rechtbanken	Norm 2014
Handelszaken met verweer – norm 1	90% ≤ 1 jaar
Handelszaken met verweer – norm 2	75% ≤ 6 maanden
Arbeidsontbindingen op tegenspraak	95% ≤ 3 maanden
Handelsrekest, niet-arbeidszaken	95% ≤ 6 maanden
Handelsrekest zonder verweer (verstek)	90% ≤ 6 weken
Geregelde arbeidsontbindingen	90% ≤ 15 dagen
Kort gedingen / vovo's	95% ≤ 3 maanden
Overtredingszaken	85% ≤ 1 maand
Mulderzaken	80% ≤ 3 maanden

Strafzaken rechtbanken	Norm 2014
Strafzaken MK (= meervoudig behandeld)	90% ≤ 6 maanden
Politierechterzaken (incl. economische)	90% ≤ 5 weken
Strafzaken bij de kinderrechter EK (= enkelvoudig)	85% ≤ 5 weken
Raadkamerzaken m.b.t. voorlopige hechtenis	100% ≤ 2 weken
Raadkamerzaken niet voorlopige hechtenis	85% ≤ 4 maanden
Uitwerken strafzaken (EK+MK) i.v.m. hoger beroep, jeugd	100% ≤ 4 weken
Uitwerken strafzaken (EK+MK) i.v.m. hoger beroep, niet jeugd	100% ≤ 16 weken
– waarvan gedetineerden	100% ≤ 3 maanden

Handelszaken gerechtshoven	Norm 2014
Handelszaken dagvaarding – norm 1	90% ≤ 2 jaar
Handelszaken dagvaarding – norm 2	70% ≤ 1 jaar
Insolventiereksten	90% ≤ 2 maanden
Handelsrekest, niet insolventie	90% ≤ 6 maanden

Familiezaken gerechtshoven	Norm 2014
Familierekestes	90% ≤ 1 jaar
Jeugdbeschermingszaken	90% ≤ 4 maanden

Belastingzaken gerechtshoven	Norm 2014
Belastingzaken – norm 1	90% ≤ 18 maanden
Belastingzaken – norm 2	70% ≤ 1 jaar

Strafzaken gerechtshoven	Norm 2014
Strafzaken MK (= meervoudige behandeld)	85% ≤ 9 maanden
Strafzaken EK (= enkelvoudig behandeld), niet kantonappellen	85% ≤ 6 maanden
Strafzaken EK, kantonappellen	85% ≤ 6 maanden
Raadkamer m.b.t. voorlopige hechtenis	90% ≤ 2 weken
Raadkamer niet m.b.t. voorlopige hechtenis	80% ≤ 4 maanden
Klachten niet vervolgen (12 Sv)	85% ≤ 6 maanden
Uitwerken strafzaak MK i.v.m. cassatie	100% ≤ 6 maanden

Grenzen aan doorlooptijden buiten de norm

In 2014 vindt aanpassing van de ICT plaats, zodat vanaf eind 2014 meting en monitoring kan plaatsvinden van de zaken die buiten de genormeerde tijd vallen. Bijvoorbeeld wanneer de norm 90% afgehandelde zaken binnen twee jaar is, zal gemeten gaan worden wat de gemiddelde doorlooptijd is van zaken die langer dan twee jaar hebben geduurd. De monitoring van die groep zaken is nodig om te voorkomen dat de afhandeling van die zaken buiten beeld blijft en mogelijk daardoor steeds langer gaat duren.

Realiseren van de doorlooptijdnormen

De aandacht voor de herziening van de gerechtelijke kaart en de werkdruk die dat voor de gerechten met zich bracht, heeft niet tot gevolg gehad dat de doorlooptijden in 2013 fors zijn toegenomen. De duur van rechtszaken op het gebied van bestuursrecht en belastingrecht (1^e aanleg en hoger beroep) zijn zelfs duidelijk verbeterd.

In de tabellen zijn de normen opgenomen die in 2014 gelden.

Voor 2014 zullen de gerechten de duur van alle typen rechtszaken die nog niet aan de norm voldoen, verkorten. Voor de rechtbanken gaat dat inhouden dat alle zaakstypen in 2014 geheel of vrijwel geheel aan de normering zullen voldoen. De rechtszaken bij de gerechtshoven zullen ondanks de afgesproken verbetering vermoedelijk in 2014 nog niet allemaal, inclusief de behandeling van strafzaken, aan de doorlooptijdnormering kunnen voldoen.

4.3 Differentiatie van afdoeningswijze

In de afgelopen jaren is in de bestuursrechtspraak De Nieuwe Zaakbehandeling ingevoerd. Deze behandeling is er op gericht om zaken sneller op zitting te laten komen en om te komen tot finale geschilbeslechting; een definitieve afhandeling van de zaak. Kwaliteit, probleemoplossend vermogen en snelheid van de bestuursrechtspraak zijn daarmee ten zeerste gediend. In 2014 ligt de focus van de

gerechten voor dit onderdeel vooral op activiteiten ter evaluatie en verbetering van de nieuwe werkwijze.

De ingezette differentiatie van afdoeningswijze (schikken, beslissen, doorverwijzen naar mediation) met het oog op het snel en definitief afdoen van geschillen en het oplossen van daaronder liggende problemen wordt in 2014 door gerechten voortgezet. De regiefunctie van de rechter zal hierin een steeds groter wordende rol gaan spelen.

Daarnaast zijn er diverse lokale initiatieven op het terrein van differentiatie en maatwerk. Een voorbeeld daarvan is de verbetering van de dienstverlening door uitvoering van het pilotproject Burenrechter bij de rechtbanken Oost-Brabant en Midden Nederland. Burenrechter.nl wil partijen verleiden tot een ander procesgedrag, waardoor burens tot een duurzame oplossing van hun onderliggende conflict komen. Door deze pilot hoopt de rechtbank een goed beeld te krijgen van de manier waarop de Burenrechter werkt en wat de invloed van deze innovatieve procedure op het procesgedrag van partijen is.

In vervolg op een eerdere kleinschalige pilot bij de rechtbank Amsterdam zullen in 2014 – in samenwerking met het OM – enkele vervolgpilots plaatsvinden die in 2013 met financiële steun van het Ministerie van Veiligheid en Justitie zijn gestart op het gebied van mediation naast strafrecht. Doel daarvan is door praktijkervaring en met behulp van wetenschappelijk onderzoek de effecten van strafrechtelijke mediation in kaart te brengen, zodat op grond daarvan nadere besluitvorming kan plaatsvinden. De eerdere pilot heeft al laten zien dat de effecten voor slachtoffer, verdachte en de samenleving aanzienlijk kunnen zijn en door alle betrokkenen als positief worden ervaren.

Ook in 2014 zal bijzondere aandacht worden besteed aan de positie van slachtoffers en nabestaanden in het strafproces, mede in verband met betrekkelijk recente wetgeving. De ontwikkelde "*Best Practice slachtoffer*" zal daarbij behulpzaam zijn. In deze praktische handleiding voor rechters over slachtoffers wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de vaststelling van de schade die slachtoffers hebben geleden als gevolg van het strafbare feit en de ontvankelijkheid in het strafgeding van een daartoe strekkende civiele vordering van de zogeheten benadeelde partij.

Er zal uitvoering worden gegeven aan de naar verwachting begin 2014 gepresenteerde verbetervoorstellen van de gezamenlijke Taskforce van het OM en de Rechtspraak. Deze Taskforce is, na enkele geruchtmakende incidenten waarbij door strafrechters in de media kritiek was geuit op de kwaliteit van door het OM aangeleverde strafdossiers, medio 2013 ingesteld ten behoeve van de verbetering van de wijze waarop werkprocessen van het OM en de Rechtspraak aan elkaar worden gekoppeld, zoals het werkproces rond het aanbrenge van zaken op zitting.

4.4 Motivering van uitspraken

De aandacht voor een goede motivering van de procedure en een begrijpelijke en deugdelijke motivering van de uitspraak blijft in 2014 van belang. De methode die hierbij o.a. wordt gebruikt is de Promis-methode. Bij deze methode staat een volledig uitgewerkt strafrechtelijk vonnis of arrest met een goede en begrijpelijke motivering centraal. Daarnaast ontplooiën gerechten activiteiten op het verder verbeteren van hun taalgebruik op zitting en in correspondentie. Tevens toetsen zij het effect van taalgebruik in mondelinge en schriftelijke uitspraken door gebruik te maken van onder andere taalwetenschappers.

4.5 Rechtseenheid

Tijdens de verdere implementatie van de gerechtelijke kaart wordt gestreefd naar een verdere uniformering van de procedures. In 2014 zullen de gerechtshoven en de bijzondere colleges zich wederom inspannen om de materiële rechtseenheid te bevorderen.

Enkele initiatieven zijn:

- De samenwerkingsagenda van de CRvB met het CBb die mede is gericht op de ontwikkeling van gezamenlijke rechtseenheidinstrumenten.
- Het initiatief van het gerechtshof Amsterdam tot het voeren van een professioneel debat over de mogelijkheden en de grenzen om binnen het hof en het hofressort de rechtseenheid te bevorderen. Dit door onder meer het doen van richtinggevende uitspraken.
- De bevordering via de Landelijke Overleggen Vakinhoud van de totstandkoming van landelijke oriëntatiepunten in civiele zaken.

Daarnaast zullen de hoven blijven bijdragen aan de (landelijke) bevordering van materiële maar ook procedurele rechtseenheid door kennis- en informatie-uitwisseling binnen het hof en het intensiveren van het al bestaande overleg met de rechtbanken in het ressort.

4.6 Dienstverlening

Een belangrijk onderdeel in de dienstverlening is de verbetering van de omgang met externe feedback. Het gaat dan om het verkrijgen van feedback van ketenpartners, justitiabelen en burgers. Feedback van ketenpartners wordt o.a. verkregen door het organiseren van professionele ontmoetingen, spiegelbijeenkomsten, klankbordgroepen en periodieke afstemmingsoverleggen. Feedback van justitiabelen en burgers wordt onder meer verzameld door gebruik te maken van raden van advies, het organiseren van klant- en burgerpanels en het direct na zitting uitvragen van feedback over een tal van dienstverleningsaspecten. Daarnaast vormt het landelijk klantwaarderingsonderzoek een bron van informatie (zie ook paragraaf 7.5). Ook de afhandeling van klachten van justitiabelen en het WRR-rapport² 'Speelruimte voor een transparantere rechtspraak' geeft inzicht. In 2014 wordt gevolg gegeven aan de aanbevelingen uit het rapport 'Eenheid en kwaliteit klachtenbehandeling Rechtspraak'. Een voorbeeld van een aanbeveling is dat klagers in de gelegenheid worden gesteld hun klacht mondeling toe te lichten. Voor de aanbeveling m.b.t. het instellen van een klachtadviescommissie met een externe voorzitter is een medezeggenschapstraject lopende.

Ten slotte zullen gerechten in 2014 aandacht besteden aan het vergroten van de telefonische bereikbaarheid, tijdige correspondentie en het uitbreiden van de mogelijkheden voor een meer klantvriendelijke ontvangst.

² Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Dennis Broeders et al, *Speelruimte voor transparantere rechtspraak*, WRR / Amsterdam University Press, Den Haag / Amsterdam 2013

5 De Rechtspraak professionaliseert organisatie en bedrijfsvoering

5.1 Inleiding

Kwalitatief hoogwaardige rechtspraak vereist kwalitatief hoogwaardige bedrijfsvoering. Maar ook een bedrijfsvoering die in organisatie, processen en personele kwaliteit, aansluit op de huidige ontwikkelingen in professionele bedrijfsvoering en constant veranderende vragen uit de samenleving. In aansluiting hierop wordt binnen de bedrijfsvoering de focus gelegd op de onderstaande resultaatgebieden.

5.2 Bekostigingssysteem

De Raad onderzoekt of het mogelijk is het huidige bekostigingssysteem te vereenvoudigen. In samenwerking met de gerechten is een alternatieve wijze van bekostiging ontworpen PROFI (Procesfinanciering) genaamd. Om te bezien of dit alternatief voordelen biedt, is het in 2012 getest in twee rechtbanken en twee hoven. Deze test had het karakter van 'schaduwdraaien'. Door deze pilotvorm traden er nauwelijks gedragsveranderingen bij de vier gerechten op en leverde de test dus slechts in beperkte mate het gewenste inzicht op. Daarom is besloten een nieuwe, intensievere pilot te starten die voortborduurt op de eerste. In 2014 worden alle hoven daadwerkelijk gefinancierd op basis van PROFI. Eventuele verschillen ten opzichte van het bedrag dat onder het Lamicie-systeem zou zijn ontvangen komen ten laste of ten gunste van het gerechtshof. In 2015 worden de ervaringen uit 2014 geëvalueerd en besloten of PROFI en ook voor de rechtbanken van toepassing gaat worden.

5.3 Strategisch HRM

In 2013 is een start gemaakt met het ontwikkelen van een landelijk uniform model voor strategische personeelsplanning. Door middel van strategische personeelsplanning kan een gerechtsbestuur met het oog op de organisatiedoelen de personeelsbehoefte in kwantitatieve en kwalitatieve zin in kaart brengen. Op deze manier kan worden ingespeeld op onder andere de gevolgen van de vergrijzing, de veranderende kennisbehoefte en de gevolgen van digitalisering.

Het invoeren van SPP vergt een cultuuromslag. De invoering zal dan ook goed worden ondersteund in de gerechten en gefaseerd plaatsvinden. In 2014 wordt een start gemaakt met het invoeren van SPP. Daarbij zal in eerste instantie de focus liggen bij het voldoen aan twee belangrijke randvoorwaarden voor SPP: het voeren van functioneringsgesprekken met gerechtsambtenaren en evaluatiegesprekken met rechterlijk ambtenaren, en het invoeren van een IT-systeem ter ondersteuning van SPP. In 2014 zal tevens een inschatting worden gemaakt van de benodigde capaciteit met betrekking tot rechterlijk ambtenaren, zodat een onderbouwd beeld ontstaat van de behoefte en het aantal open te stellen vacatures voor rechters in opleiding.

In 2013 is de werving, selectie en opleiding van rechters vernieuwd. Deze vernieuwde selectie en initiële opleiding zal in 2014 nauwgezet gevolgd, en zo nodig bijgestuurd worden. Als sluitstuk van de vernieuwing zal in 2014 de vernieuwing van de arbeidsmarktcommunicatie worden opgepakt.

5.4 Huisvesting

Huisvesting is de op één na grootste kostenpost van de Rechtspraak is. Het ligt in de rede om te bezien of daar besparingen in de bedrijfsvoering zijn te behalen ten gunste van het primaire proces.

Het aantal m² gerechtsgebouw dat de Rechtspraak huurt, zal worden verminderd. De Rechtspraak huurt op dit moment ruim 500.000 m² gerechtsgebouw. Uitgaande van de ruimtenormen die binnen de Rechtspraak zijn afgesproken, zijn dat rekenkundig circa 125.000 m² te veel. Als gevolg van het programma KEI zal deze overmaat op termijn toenemen. Door locaties af te stoten zal het areaal verminderen. Daarnaast zal inwoning door derden worden geregeld. Het meerjarig perspectief is tenminste 10% besparen op prijspeil 2013 en beperking van de autonome groei van deze kosten.

5.5 Systematisch hanteren kwaliteitssysteem

In 2014 worden als onderdeel van de kwaliteitscyclus van Rechtspraak³ een aantal onderzoeken verricht. Bijzonder is de kwaliteitsvisitatie die gehouden wordt in 2014. Daarnaast wordt er een landelijk medewerkerswaarderingsonderzoek en klantwaarderingsonderzoek gehouden.

Visitatie

Eens in de vier jaar wordt de kwaliteitszorg binnen de Rechtspraak geëvalueerd. Dit gebeurt aan de hand van bezoeken die een onafhankelijke visitatiecommissie aan alle gerechten aflegt. Tijdens de bezoeken voert de visitatiecommissie gesprekken met bestuurders, rechters en andere medewerkers van het gerecht. Het is de derde keer dat een dergelijke kwaliteitsvisitatie van de gerechten plaatsvindt. De visitatiecommissie bestaat uit negen externe en zes interne leden. Het doel van de visitatie is tweeledig:

- Transparantie naar de samenleving. In een algemeen openbaar rapport wordt de stand van de kwaliteitszorg van de Rechtspraak beschreven.
- Het bevorderen van verbeteringen in de kwaliteit van de Rechtspraak. De visitatiecommissie doet ook aanbevelingen op basis van hun bevindingen en analyses.

De onderwerpen van onderzoek zijn deze keer: organisatie van deskundigheid en specialisatie; feedback op inhoudelijke kwaliteit van het rechterlijk werk en feedbackcultuur; verbinding rechtspraak met de samenleving en sturing op kwaliteit en de ontwikkeling van (het) kwaliteit(systeem). Publicatie van het visitatierapport is in november 2014.

MWO

Voor het eerst wordt de uitvoering van het medewerkerswaarderingsonderzoek (MWO) door alle gerechten gezamenlijk opgepakt. Dit betekent dat gerechten, naast lokale vragen over de tevredenheid van de medewerkers, een aantal landelijke gestandaardiseerde vragen stellen, onder andere met betrekking tot werkdruk en integriteit. Daarnaast wordt het MWO in eenzelfde periode (voorjaar 2014) en door eenzelfde aanbieder uitgevoerd.

KWO

Het landelijk klantwaarderingsonderzoek (KWO) vindt in het najaar van 2014 plaats. Het KWO beschrijft de tevredenheid van justitiabelen en professionals over het functioneren van de Rechtspraak. De resultaten van het KWO worden in 2015 verwacht.

Ten slotte, richten gerechten in 2014 hun kwaliteitsorganisatie zowel organisatorisch als inhoudelijk verder in en zal er naar het kwaliteitssysteem Rechtspraak als zodanig gekeken worden. Waar nodig wordt het kwaliteitssysteem geactualiseerd zodat deze beter toepasbaar wordt voor de gerechten.

³ Rechtspraak is het overkoepelende kwaliteitssysteem van de Rechtspraak

6 Instroom en financiën

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de instroomprognoses en de financiering daarvan toegelicht. De prognose van de instroom aan zaken bij de Rechtspraak is allereerst gebaseerd op beleidsneutrale prognoses (dat willen zeggen prognoses bij onveranderd beleid) met behulp van prognosemodellen. Deze worden vervolgens aangevuld met te verwachten beleidseffecten; (voorgenomen) wijzigingen in beleid, wet- en regelgeving die een substantieel effect hebben op de instroom.

De prognosemodellen zijn door het WODC en de Raad opgesteld. De prognosemodellen zijn verklaringsmodellen en houden rekening met de invloed van (regionale) maatschappelijke (economische, demografische) ontwikkelingen op de instroom van zaken bij de rechter en prognoses van economische en demografische ontwikkelingen van instanties als het Centraal Planbureau en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

6.2 Instroomprognoses

De productieafspraken voor 2014 tussen de Minister van Veiligheid en Justitie en de Raad zijn vastgesteld in de bijdragebrief 2014 Rechtspraak. In tabel 1 staan deze afspraken in de laatste kolom weergegeven. Ze zijn afgezet tegen de instroomprognoses voor 2014 die in december 2013 zijn geactualiseerd. Deze instroomprognose zal de basis vormen voor het maken van gewijzigde productieafspraken bij de Voorjaarsnota 2014. In de eerste drie kolommen van tabel 1 zijn instroom-, productieverwachting en productieafspraken voor het jaar 2013 weergegeven.

Voor 2014 is de geprognosticeerde instroom circa 1,8 miljoen zaken. Dat is in absolute aantallen nagenoeg gelijk aan het geprognosticeerde instroomniveau van 2013.

Tabel 1 Instroomprognose en productieafspraken met de minister 2013 en 2014

	2013			2014	
	Prognose instroom	Prognose productie	Afspraak productie	Prognose instroom	Afspraak productie
Totaal	1.766.662	1.716.131	1.725.038	1.762.152	1.834.154
<i>Gerechtshoven</i>					
Civiel	15.684	16.287	15.143	16.936	16.620
Straf	38.011	38.648	41.214	37.415	37.593
Belasting	5.132	4.032	3.455	4.339	3.639
<i>Rechtbanken</i>					
Civiel	336.342	336.377	337.992	320.685	342.754
Straf	197.927	190.055	197.391	189.062	175.124
Bestuur (excl. Vreemdelingenkamers)	49.192	47.546	46.127	50.066	49.025
Bestuur (Vreemdelingenkamers)	33.025	35.588	51.330	45.510	52.910
Kanton	1.057.292	1.014.585	998.832	1.065.060	1.122.223
Belasting	26.993	26.098	26.157	25.864	26.421
<i>Bijzondere colleges</i>					
Centrale Raad van Beroep	7.064	6.915	7.396	7.214	8.346

Vreemdelingenkamers (VK)

De prognose van het aantal vreemdelingenzaken komt voor 2014 uit op 43.510 zaken. Vanwege de lagere prognose van vreemdelingenzaken zal de Rechtspraak de productiecapaciteit bij de vreemdelingensectoren van de rechtbanken afbouwen. De Rechtspraak stelt voor de komende jaren nog uit te gaan van een buffercapaciteit voor de vreemdelingenkamers van ca. 2.000 vreemdelingenzaken.

Financiering van de buffercapaciteit voor VK-zaken maakt een doelmatige inrichting van de asielketen mogelijk (het voorkomt met name onnodig hoge opvangkosten bij het COA). Als de (buffer)capaciteitsbehoefte niet volledig wordt gefinancierd zal de Rechtspraak medio 2014 de productiecapaciteit bij de vreemdelingensectoren verder moeten afbouwen. De verwachting is dat voorraden en doorlooptijden dan zullen gaan oplopen als er een wijziging optreedt in de huidige asielinstroom of in het beleid van inwilliging en afwijzing van aanvragen bij de IND.

6.3 Financiën Rechtspraak

Naast de bijdrage van het ministerie van Veiligheid en Justitie ontvangt de Rechtspraak middelen van derden. In tabel 2 zijn genoemde bijdragen voor 2014 nader gespecificeerd.

Tabel 2 Middelen rechtspraak 2014	x (€ 1.000)
Bijdrage Veiligheid en Justitie	1.014.481
Overige bijdrage van Min van V&J	24.000
Overige opbrengsten	8.000
Rentebaten	0
Totale middelen rechtspraak	1.046.481

7 Risico's

Veranderen en veranderkracht

De HGK heeft de afgelopen jaren veel gevraagd van de veranderkracht van de Rechtspraak. Het was de grootste verandering in de Rechtspraak sinds 200 jaar en aan de goede uitvoering van HGK gingen jaren van intensieve voorbereiding vooraf. In de periode na HGK wordt het programma KEI uitgevoerd. De impact van KEI op de Rechtspraak zal groter zijn dan de impact van HGK, omdat het rechtspreken zelf geraakt wordt. Wederom zal een groot beroep worden gedaan op de verandercapaciteit van de Rechtspraak. Het risico dat ontstaat is weerstand vanuit onderdelen van de Rechtspraak tegen de continue verandering. Weerstand kan bij medewerkers ontstaan vanuit onzekerheid over de eigen toekomstige situatie, doordat vertrouwde werkwijzen moeten worden verlaten en omdat de veranderingen en de voorbereiding daarvan de beleving van werkdruk gedurende de transitieperiode kunnen versterken.

Het programma KEI leidt tot grote veranderingen in de werkprocessen van de Rechtspraak. Naast dat de processen worden vereenvoudigd, worden de werkprocessen ondersteund door informatietechnologie. Het risico bestaat dat de aandacht voor de ontwikkeling van de nieuwe werkprocessen en ondersteunende systemen ten koste gaat van de aandacht benodigd voor de zachte kant van veranderingen in de organisatie. Ook brengt het ontwikkelen van nieuwe technologie het risico met zich dat de in de systemen opgeslagen privacygevoelige informatie ongewenst bloot worden gesteld aan invloeden van buitenaf.

Knelpunten in de strafrechtspleging

Strafrechtspraak staat onder druk door diverse oorzaken en factoren. Door de herziening van de gerechtelijke kaart zijn nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan waarin opnieuw afstemming moet plaatsvinden. Ook zijn strafzaken in toenemende mate complex en worden strafdossiers steeds uitgebreider. Als gevolg van de complexe context waarbinnen spelers in het strafrecht opereren, bestaat het risico dat knelpunten in de strafrechtspleging onvoldoende of niet tijdig worden opgelost.

Financiering huisvesting

Het rijkshuisvestingsstelsel is aan grote veranderingen onderhevig, als gevolg van het efficiënter handelen van de rijksdienst en de steeds verder verminderende vraag naar kantoorruimte vanuit de rijksdienst. Bezettingsgraden worden aangescherpt als gevolg van een strakkere normering die uitgaat van een verschuiving van 1,1 werkplek/fte naar 0,9 en op termijn naar 0,7 werkplek/fte. Er is sprake van taakverschuivingen van huurder naar verhuurder; er is een vastgoedbubble te bestrijden. Dat alles gaat in de jaren 2014-2016 gevolgen krijgen voor de structurele kosten en financiering van gerechtsgebouwen. De speciale status, vanwege het gebruik van zittingszalen, die voor gerechtsgebouwen is verkregen, kan in dat geval onvoldoende vangnet bieden. Gevolg kan zijn dat de Rechtspraak de benodigde vierkante meters niet kan financieren met de middelen die voor huisvesting beschikbaar worden gesteld.

Beheersmaatregelen

Vanuit de gerechtsbesturen, de Raad en het programma KEI Rechtspraak zal al het nodige ondernomen worden om de risico's het hoofd te bieden. De concrete beheersmaatregelen worden in 2014 uitgewerkt.

Ten aanzien van het op peil houden van de verandercapaciteit zullen maatregelen met name liggen op communicatie, informatie en opleidingen. Zo zal inspraak op het veranderingsproces worden gefaciliteerd en wordt zo optimaal mogelijk gecommuniceerd met medewerkers over nut, noodzaak en voortgang van de veranderingen. Systemen zullen uitgebreid worden getest en alleen dan worden vrijgegeven voor gebruik wanneer de werking en de informatiebeveiliging voldoende gegarandeerd zijn.

Maatregelen ten aanzien van de knelpunten in de strafrechtsketen zullen met name gericht zijn op het optimaliseren van de samenwerking tussen de Nationale Politie, het OM en de Rechtspraak. T.a.v. de financiering van de huisvesting zal de Rechtspraak de eigen normen voor huisvesting zo scherp mogelijk formuleren en hiervoor draagvlak creëren bij andere spelers binnen het rijkshuisvestingsstelsel. Er zal intensief overleg worden gevoerd met VenJ waar de belangen van gerechtsgebouwen en andere specifieke gebouwen worden behartigd in interdepartementaal overleg.

Bijlage 1 Kwaliteitsnormen

Rechtbanken	Norm
Permanente educatie* – rechters	100%
Permanente educatie – juridisch medewerkers	100%
Reflectie** – rechters	100%
Reflectie – juridisch medewerkers	100%
Aantal MK*** – civiel handel	10%
Aantal MK – civiel familie	3%
Aantal MK – bestuur algemeen	10%
Aantal MK – vreemdelingen	5%
Aantal MK – belasting Rijk	25%
Aantal MK – straf	15%
Hoven	Norm
Permanente educatie – raadsheren	100%
Permanente educatie – juridisch medewerkers	100%
Reflectie - raadsheren	100%
Aantal MK – belasting	90%
Aantal MK – straf	85%
Bijzondere colleges -Centrale Raad van Beroep -College van Beroep voor het Bedrijfsleven	Norm
Permanente educatie – raadsheren CRvB	100%
Permanente educatie – juridisch medewerkers CRvB	100%
Permanente educatie – raadsheren CBb	100%
Permanente educatie – juridisch medewerkers CBb	100%

*Permanente educatie: De norm is gesteld op gemiddeld 30 opleidingsuren per jaar, c.q. een minimum van 90 uur verspreid over een termijn van drie jaar, voor iedere raadsheer, rechter en juridisch medewerker.

**Reflectie: De norm is gesteld op het deelnemen van iedere rechter/raadsheer aan jaarlijks minimaal één intervisie- en of reflectietraject. De norm geldt ook voor juridisch medewerkers van rechtbanken.

***Aantal MK: De norm betreft het percentage zaken dat meervoudig wordt afgedaan. Voor elk rechtsgebied zijn minimum percentages afgesproken.

Bijlage 2 Verwachte kosten 2014⁴

In deze bijlage worden de verwachte kosten (**€1.046 miljoen**) van de rechtspraak toegelicht. Deze kosten kunnen worden onderscheiden in:

- productiegerelateerde kosten rechtspraak;
- gerechtskosten;
- overige kosten;
- kosten van taken die niet in het Besluit Financiering Rechtspraak 2005 (“BFR 2005”) geregeld zijn.

De onderstaande kostenraming sluit aan op de kosten die zijn opgenomen in de begroting van Veiligheid en Justitie 2014. De Raad verwacht echter dat in 2014 de kosten van de rechtspraak groter zullen zijn dan de nu geraamde opbrengsten (bijdragen van het ministerie van Veiligheid en Justitie en van anderen), waardoor wordt ingeteerd op het eigen vermogen. Die inzet van eigen vermogen zal met name nodig zijn voor de in 2014 noodzakelijke kosten voor het programma Kwaliteit en Innovatie en voor het herstel van de balans tussen werkdruk en kwaliteit.

A. Productiegerelateerde kosten

De productiegerelateerde kosten van de rechtspraak kunnen krachtens het BFR 2005 worden onderscheiden in de productiegerelateerde kosten bij de gerechten, specifieke kosten bij de gerechten, huisvestingskosten bij de gerechten en de kosten die de Raad op centraal niveau maakt ten behoeve van de gerechten (met name ICT en opleidingen).

Tabel 3 Specificatie productie gerelateerde kosten Rechtspraak 2014

	(x € 1.000)
	Kosten
P*Q gerechten*	711.654
Huisvestingskosten	122.947
Kosten centraal in beheer	160.145
- ICT	74.762
- Opleidingen	24.692
- Bureau Raad	19.170
- Overige uitgaven	41.521
Totaal Productie gerelateerde kosten	994.746

* incl. kosten kenniscentra

⁴ De in deze bijlage opgenomen gegevens sluiten aan bij de Justitiebegroting 2014. De productieaantallen zijn gelijk aan de met het ministerie van Justitie, bij Justitiebegroting 2014, overeengekomen productieafspraken voor 2014. De kosten zijn gebaseerd op het prijspeil van 2013.

De *productie gerelateerde kosten bij de gerechten* hebben betrekking op de personele, materiële, afschrijvings- en rentekosten van de gerechten. Naar productgroep kunnen deze kosten als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 4 Verwachte productie gerelateerde kosten gerechten 2014

	Aantallen producten	Verwachte landelijke productgroep prijs (euro's)	Verwachte kosten (euro's)
<i>Gerechtshoven</i>			
Civiel	16.620	2.794,67	46.447.484
Straf	37.593	1.120,35	42.117.356
Belasting	3.639	2.634,77	9.587.918
<i>Rechtbanken</i>			
Civiel	342.754	578,62	198.326.004
Straf	175.124	742,27	129.989.300
Bestuur	49.025	1.592,06	78.050.820
Vreemdelingenkamers	52.910	720,89	38.142.528
Kanton	1.122.223	112,84	126.631.414
Belasting	26.421	816,52	21.573.307
<i>Bijzondere colleges</i>			
Centrale Raad van Beroep	8.346	2.490,76	20.787.915
Totaal	1.834.655		711.654.045

De *specifieke kosten* van de gerechten hebben betrekking op activiteiten die gericht zijn op verbetering van de organisatie of de werkwijze van het gerecht (innovatieve projecten).

De *huisvestingskosten* hebben grotendeels betrekking op de gebruikersvergoeding (huur) die gerechten aan de Rijksgebouwendienst moeten betalen.

Ongeveer € 160 miljoen van de kosten van het Rechtspraakbudget worden *centraal* gemaakt. Een belangrijk deel van deze kosten wordt gemaakt voor de gerechten, zoals de ICT-kosten van de Rechtspraak en opleidingen.

De *specifieke kosten* van de gerechten hebben betrekking op activiteiten die gericht zijn op verbetering van de organisatie of de werkwijze van het gerecht (innovatieve projecten).

De *huisvestingskosten* hebben grotendeels betrekking op de gebruikersvergoeding (huur) die gerechten aan de Rijksgebouwendienst moeten betalen.

B. Gerechtskosten

De gerechtskosten in civiele en bestuurlijke zaken zijn voor rekening van de Rechtspraak. In 2014 worden de gerechtskosten geschat op circa € 4,2 mln. Het merendeel heeft betrekking op civiele zaken (€ 2,4 miljoen). Gerechtskosten worden door middel van een openeinderegeling vergoed door de minister van Veiligheid en Justitie. De door de gerechten feitelijk gemaakte gerechtskosten worden voor 100% door de minister van Justitie vergoed.

Tabel 5 Gerechtskosten 2014	(x € 1.000)
Gerechtskosten in civiele zaken	2.437
Gerechtskosten in bestuurszaken	1.800
Totale gerechtskosten	4.237

C. Overige kosten

Met de term overige kosten wordt in BFR 2005 bedoeld op de kosten voor megazaken in het strafrecht (inclusief de zaken op grond van de Wet Internationale Misdrijven), de kosten van de bijzondere kamers en de kosten van het CBb.

Tabel 6 overige uitgaven 2014	(x € 1.000)
Megazaken	16.744
College van Beroep voor het bedrijfsleven	6.055
Bijzondere kamers	8.055
Totaal overige uitgaven	30.854

Het grootste deel van deze kosten betreft de kosten van de megazaken in het strafrecht, te weten € 16,7 miljoen. Voor een megastrafzaak is veel meer behandel tijd nodig dan voor een reguliere strafzaak in een meervoudige strafkamer. Daarom worden deze megazaken als een aparte categorie behandeld. Een kleiner deel van de overige kosten (€ 8 miljoen) heeft betrekking op de kosten van de bijzondere kamers. Het gaat hier om bij wet aan gerechten opgedragen taken.⁵

⁵ Het gaat om de douanekamer (hof Amsterdam, rechtbank Noord-Holland), de ondernemingskamer (hof Amsterdam), de kamers voor het kwekersrecht (hof Den Haag), de octrooikamer (hof Den Haag, rechtbank Den Haag), de merkenwetkamer (hof Den Haag), zaken in verband met de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (hof Arnhem-Leeuwarden, rechtbank Noord-Nederland), adviezen ingevolge de Wet overdracht tenuitvoerlegging (hof Arnhem-Leeuwarden), de centrale grondkamer (hof Arnhem-Leeuwarden), strafrechtelijke opvang verslaafden (gerechtshof Arnhem-Leeuwarden), liaisonrechter (rechtbank Den Haag), de kamer voor bijzondere competentiezaken bestuurszaken (rechtbank Rotterdam) en overleveringswetzaken (rechtbank Amsterdam).

D. Kosten van taken die niet in het BFR 2005 zijn geregeld

Behalve voor de in het BFR 2005 geregelde taken maakt de Rechtspraak ook kosten voor andere activiteiten. Het gaat hier onder andere om kosten in verband met tuchtrecht, kosten van de secretariaten van Commissies van Toezicht voor het gevangeniswezen en kosten van parketpolitie.

Tabel 7 Kosten 2014 van taken die niet in BFR-2005 zijn geregeld	(x € 1.000)
Tuchtrecht	4.404
Commissies van toezicht	6.240
Overige taken	6.000
Totale kosten niet wettelijke taken	16.644